

Ramverk för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen

Version 2.0 2023-01-13

Dokumentbeskrivning

Dokumenttyp/nivå:	Styrande dokument, nivå 1
Beslutas av:	DIGG (Infrastrukturansvarig)
Beslutsdatum:	2023-01-13
Diarienummer:	2022-3474
Delegation gällande nivå 2	Inte tillämpligt i detta fall
Konsultation genomförd (forum, datum):	Taktiskt samordningsforum, 2022-12-09
Förvaltas av:	Infrastrukturansvarig
Berörd part/målgrupp:	Ansvariga roller inom Ena – Sveriges digitala infrastruktur
Giltighetstid/revidering:	Revideras vartannat år
Förbättringsförslag:	Förbättringsförslag skickas till infrastrukturansvarig@digg.se

Sammanfattning

Detta dokument med bilagor utgör ramverket för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen.

Ramverket definierar nationella grunddata som *uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer.*

Syftet med ramverket är att skapa förutsättningar för en säker och effektiv tillgång till nationella grunddata.

Det övergripande målet är att se till att nationella grunddata över tid bedöms som användbara, tillförlitliga och fullständiga samt att de hanteras säkert.

De överenskomna egenskaperna är att nationella grunddata:

- produceras av offentliga aktörer,
- används av flera konsumenter,
- är viktiga i samhället,
- följer ramverket.

De överenskomna principerna och riktlinjerna är att nationella grunddata ska:

- ge samhällsnytta,
- kunna nyttjas effektivt och enkelt,
- stödja ”en uppgift en gång”,
- följa fastställda krav,
- vara interoperabla,
- beskrivas,
- behandlas på ett säkert sätt.

Grunddatadomän är grunddata som hör ihop inom ett område t.ex. person, företag samt fastighets- och geografisk information

Bilaga 1 Informationsarkitektur utgår från Lantmäteriets informationsarkitekturramverk¹ samt Danmarks grunddataprogram med modellregler².

Bilaga 2 Processer refererar till Enas huvudprocesskarta och det som specifikt rör grunddata är 12–1 Genomföra utforskande utveckling - fördjupning gällande grunddatadomän, 13 Utveckla grunddatadomän och 14 Införa och förvalta grunddatadomän.

Bilaga 3 är Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena - Sveriges digitala infrastruktur) och innehåller rollbeskrivningar för till exempel infrastrukturansvarig myndighet och grunddatadomänansvarig.

Bilaga 4 är Begreppsmodell ramverk för nationella grunddata och innehåller grafiska begreppsmodeller.

---

¹ <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2020/02/uppdrag-att-etablera-en-digital-infrastruktur-for-tillgangliggorande-av-standardiserade-dataset-i-samhallsbyggnadsprocessen/>

² <https://arkitektur.digst.dk/metoder/begrebs-og-datametoder/regler-begrebs-og-datamodellering/de-faellesoffentlige-regler-begrebs>

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1 Inledning	4
1.1 Läsanvisning	5
1.2 Begrepp.....	6
2 Nationella grunddata	11
2.1 Egenskaper för nationella grunddata	13
2.1.1 Nationella grunddata produceras av offentliga aktörer	13
2.1.2 Nationella grunddata används av flera konsumenter.....	13
2.1.3 Nationella grunddata är viktiga i samhället	13
2.1.4 Nationella grunddata följer ramverket	14
2.2 Principer och riktlinjer för nationella grunddata	14
2.2.1 Nationella grunddata ska ge samhällsnytta	14
2.2.2 Nationella grunddata ska kunna nyttjas effektivt och enkelt	15
2.2.3 Nationella grunddata ska stödja ”en uppgift en gång”	16
2.2.4 Nationella grunddata ska följa fastställda krav.....	17
2.2.5 Nationella grunddata ska vara interoperabla	18
2.2.6 Nationella grunddata ska beskrivas.....	20
2.2.7 Nationella grunddata ska behandlas på ett säkert sätt.....	22
3 Grunddatadomän	24
3.1 Syfte med grunddatadomän	24
3.2 Arbetsätt.....	24
3.3 Samverkan	24
4 Bilaga 1 Informationsarkitektur	27
5 Bilaga 2 Processer	27
6 Bilaga 3 Överenskommelse om arbetsformer inom Ena	27
7 Bilaga 4 Begreppsmodell ramverk för nationella grunddata	27

1 Inledning

Detta dokument med bilagor utgör ramverket för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen. Version 1.0 togs fram av de i uppdraget³ ingående myndigheterna samt Trafikverket och Naturvårdsverket. Version 2.0 har tagits fram av sakområde grunddata i kompetensområde data inom ramen för Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte⁴ av Bolagsverket, DIGG, E-hälsomyndigheten, Lantmäteriet, Skatteverket, Trafikverket samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Naturvårdsverket har också ingått i arbetet men omfattas inte av uppdraget.

Ramverket är en vidareutveckling av det som föreslogs i slutrapporten 2019⁵.

Syftet med ramverket är att skapa förutsättningar för en säker och effektiv tillgång till nationella grunddata.

De aktörer som väljer att följa ramverket samt de grunddatadomänansvariga som ska göra det, är hänvisade till de egenskaper, principer och riktlinjer som beskrivs i ramverket och ska-krav används i den kontexten.

Ramverket och grunddatadomänerna är en del av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte som benämns Ena – Sveriges digitala infrastruktur (Ena). Ramverket ägs och förvaltas av DIGG.

Grunddatadomänerna kan anpassa egna ramverk som styrning och stöd vid framtagande av nationella modeller och specifikationer så länge dessa stödjer målbilden för nationella grunddata och Ena. Dessa ramverk har grunddatadomänansvarig rätten att besluta om.

Primära målgrupper för detta dokument.

- Beslutsfattare som har datamängder som kan bli nationella grunddata.

---

³ <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2019/12/uppdrag-att-etablera-ett-nationellt-ramverk-for-grunddata-inom-den-offentliga-forvaltningen/>

⁴ <https://www.regeringen.se/48f6ff/contentassets/9ca135004bb442e3878bd4c70bfc6f81/uppdrag-att-fortsatta-etableringen-av-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte>

⁵ <https://www.digg.se/globalassets/dokument/publicerat/publikationer/slutrapport-uppdrag-om-saker-och-effektiv-tillgang-till-grunddata.pdf>

- Grunddataproducent - Förstå nytta med nationella grunddata, ansvar och vad det innebär för deras organisation.
- Utförare.
  - Grunddataproducent – Konkret stöd för att tillgängliggöra och förvalta data som nationella grunddata. Vägledning kring hur man kan förvalta andra data på ett sätt som harmoniserar med övriga myndigheters förvaltning av data.
  - Grunddatadomänansvarig – Ge stöd i att etablera och förvalta en grunddatadomän.
- Konsumenter av nationella grunddata.
  - Förstå nytta med nationella grunddata, ansvar och hur pass det går att lita på den här informationen (riktighet, tillgänglighet etc.)
  - Förstå hur man kan vara med och påverka (direkt eller indirekt genom exempelvis tredjepartsutvecklare) utvecklingen av tillgång till nationella grunddata genom kunddialoger både med respektive grunddatadomän samt tvärs över grunddatadomänerna.

För ovanstående målgrupper är det viktigt att ramverket är så väl beskrivet att de får förutsättningar att, på egen hand, bära förklaringen in i sina organisationer.

1.1 Läsanvisning

Detta inledande avsnitt innehåller inledning samt en begreppslista. I avsnitt 2 redogörs för egenskaper, principer och riktlinjer för nationella grunddata. I avsnitt 3 beskrivs vad en grunddatadomän är. I bilaga 1 Informationsarkitektur finns regler för begrepps- och informationsmodeller. Bilaga 2 Processer refererar till Enas huvudprocesskarta och det som specifikt rör grunddata är process 12–1 Genomföra utforskande utveckling - fördjupning gällande grunddatadomän, process 13 Utveckla grunddatadomän och process 14 Införa och förvalta grunddatadomän. Bilaga 3 är Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena - Sveriges digitala infrastruktur) och innehåller rollbeskrivningar för till exempel infrastrukturansvarig myndighet och grunddatadomänansvarig. Bilaga 4 är Begreppsmodell ramverk för nationella grunddata och innehåller grafiska begreppsmodeller. På Sveriges dataportal finns även en begreppskatalog för nationella grunddata.

1.2 Begrepp

Nedanstående begrepp beskrivs i det sammanhang som de används i dokumentets text, det vill säga i samband med ramverket för nationella grunddata. Se även Sveriges dataportal för begreppskatalog.

Förekommande begrepp i ramverket samt begreppskatalog på Sveriges dataportal

Begrepp	Beskrivning eller definition	Begreppskälla
Data	information i digitalt format oberoende av medium. Notera: Uppgifter och information används i dokumentet som synonymer till data.	Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data
Egenskap för nationella grunddata	kriterier eller förutsättningar som ska vara uppfyllda för att uppgifter ska kunna beaktas som kandidater för nationella grunddata	Ramverk för nationella grunddata
Ena – Sveriges digitala infrastruktur	Namn på den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte	Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte
Grunddata	uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället	Föreslagen förordning om samordnad hantering av grunddata inom den

	Jämför Nationella grunddata	offentliga förvaltningen (DIGG)
Grunddatadomän	grunddata som hör ihop inom ett område t.ex. person, företag samt fastighets- och geografisk information	Ramverk för nationella grunddata
Grunddatadomänansvarig	myndighet med samordningsansvar för hantering av grunddata inom grunddatadomän	Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena - Sveriges digitala infrastruktur)(DIGG)
Grunddataproducent	offentlig aktör som producerar grunddata som kan ingå i en grunddatadomän	Ramverk för nationella grunddata
Information	innehåll hos data Notera: jämför Data	Rikstermbanken
Informationsägare	aktör som har ansvaret för den information som skapas och hanteras inom den egna verksamheten	Vägledning för digital samverkan (eSam)
Infrastrukturansvarig	myndighet (DIGG) som samordnar och leder arbetet för strategisk, taktisk och operativ styrning	Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena -

		Sveriges digitala infrastruktur)(DIGG)
Konsument	aktör som mottar eller använder tjänst eller information	Vägledning för digital samverkan (eSam)
Nationella grunddata	uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer Notera: Ramverk för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen innehåller de överenskomna egenskaperna, principerna och riktlinjerna.	Föreslagen förordning om samordnad hantering av grunddata inom den offentliga förvaltningen (DIGG)
Offentlig aktör	en statlig eller kommunal myndighet eller en beslutande församling i en kommun eller en region Notera: synonym till offentlig förvaltning	Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service
Offentliga öppna data	digital information i öppna format som kan vidareutnyttjas och delas fritt för valfritt ändamål och som innehas och görs tillgänglig av offentliga aktörer	Innovation genom information, SOU 2020:55

Princip för nationella grunddata	regel för egenskap eller handlande angående grunddata. Håller över tid och är oberoende av specifika grunddata eller hur de produceras eller konsumeras	Ramverk för nationella grunddata
Ramverk för nationella grunddata	ramverk vars syfte är att skapa förutsättningar för en säker och effektiv tillgång till nationella grunddata	Ramverk för nationella grunddata
Riktlinjer för nationella grunddata	vägledning i arbetet med att detaljera principerna	Ramverk för nationella grunddata
Sveriges dataportal	nationell portal som samordnar och tillgängliggör datamängder som tillhandahålls av offentliga och privata organisationer	dataportal.se (DIGG)
Särskilda värdefulla datamängder	information som framgår av förteckningen över särskilda värdefulla dataset i de genomförandeakter som har meddelats med stöd av artikel 14 i öppna data-direktivet.	Innovation genom information, SOU 2020:55
Öppna data	data i öppna format som kan utnyttjas, vidareutnyttjas och delas fritt av vem som helst för valfritt ändamål	EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av

		information från den offentliga sektorn
Öppna format	filformat som kan användas och implementeras fritt	Innovation genom information, SOU 2020:55

Övriga förekommande begrepp i ramverket

Begrepp	Beskrivning eller definition	Begreppskälla
Datavärd	myndighet som vid behov serverar producenter med dataförvaltning och vidareförmedling av information	Nationellt tillgängliggörande av digitala detaljplaner (Lantmäteriet)
Datakvalitet	egenskaper hos data, som tillförlitlighet, riktighet, tillgänglighet, aktualitet, fullständighet och kostnadseffektivitet Notera: Benämns i dokumentet även som kvalitet.	Ramverk för nationella grunddata
Interoperabilitet	förmåga eller möjlighet hos system, organisationer eller verksamhetsprocesser att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra genom att gemensamma regler följs	Vägledning för digital samverkan (eSam)

Primär källa	den av informationsägare föredragen källa när andra ska nyttja just denna information	Vägledning för digital samverkan (eSam)
Serviceavtal	Avtal som definierar vad användare och kunder kan vänta sig av en tjänst Notera: Synonym till SLA (service level agreement)	Ramverk för nationella grunddata
Tillgängliggöra	ge tillgång till information, oavsett om det görs frivilligt eller på grund av skyldighet i annan författning	Innovation genom information, SOU 2020:55
Tillhandahålla	tillgängliggöra information i visst format eller med vissa villkor	Innovation genom information, SOU 2020:55
Tjänst	paketerad service eller lösning som erbjuds för att tillgodose ett behov	Vägledning för digital samverkan (eSam)

2 Nationella grunddata

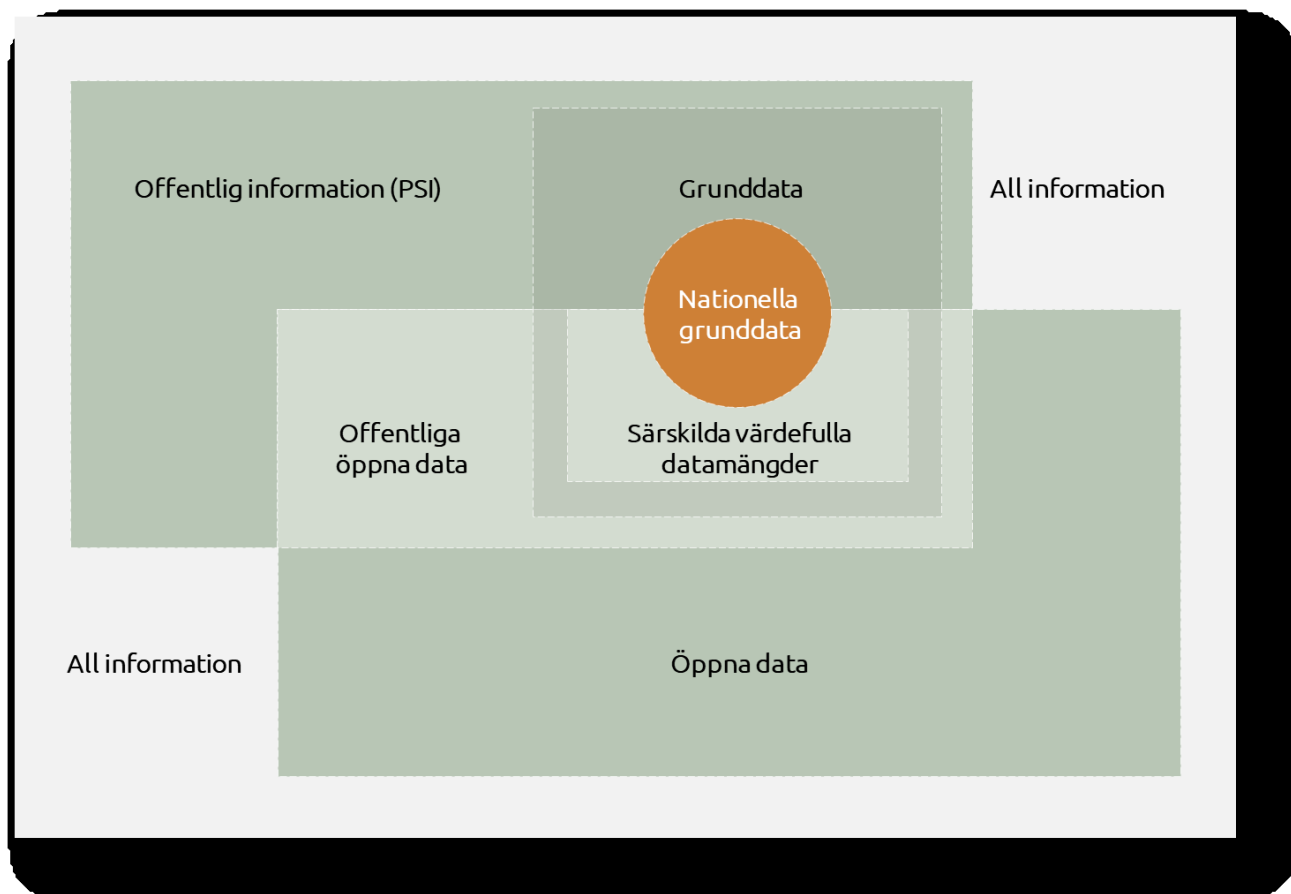
Nationella grunddata är uppgifter⁶, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer (digital information, anpassad för att med automatiska metoder kunna användas som nationell källa). Förutsättningar för att identifiera nationella grunddata möjliggörs genom ramverket.

Nationella grunddata utgör en delmängd av grunddata och offentliga öppna data. Vissa nationella grunddata utgör delmängd av särskilda värdefulla datamängder, men inte alla. Grunddata ryms inom offentlig information och en del grunddata är

---

⁶ Begreppet uppgift ska i det här sammanhanget förstås som "stycke information".

öppna data. Alla särskilda värdefulla datamängder är grunddata och offentliga öppna data. När fler grunddatamängder följer ramverket kommer mängden nationella grunddata att öka.

Figur 1 Nationella grunddata i förhållande till grunddata, särskilda värdefulla datamängder, offentliga öppna data, öppna data, offentlig information och all information. Med offentlig information (PSI) avses information som finns hos offentlig sektor, och ska inte förväxlas med information som kan vara offentlig eller omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Bilden är ursprungligen hämtad från SOU 2020:55 Innovation genom information s 155.

Rättsliga förutsättningar för hantering och tillgängliggörande av grunddata

De principer, riktlinjer och egenskaper för nationella grunddata som stipuleras i Ramverket förändrar inte varje offentlig aktörs ansvar att följa tillämplig lagstiftning på området för informationshantering avseende grunddata.

Det innebär att hantering av och tillgängliggörande av grunddata alltid ska ske i enlighet med exempelvis offentlighets- och sekretesslagen⁷, arkivlagen⁸, säkerhetsskyddslagen⁹ dataskyddsreglering i form av dataskyddsförordningen¹⁰ eller registerförfattning samt annan tillämplig lagstiftning.

Det åligger varje producent av grunddata att beakta gällande rätt vid hantering och tillgängliggörande av grunddata.

2.1 Egenskaper för nationella grunddata

Egenskaperna beskriver de kriterier eller förutsättningar som ska vara uppfyllda för att uppgifter ska kunna beaktas av grunddatadomänansvarig som kandidater för nationella grunddata.

Egenskaperna utgår från definitionen av nationella grunddata: uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer.

2.1.1 Nationella grunddata produceras av offentliga aktörer

Nationella grunddata ägs eller produceras av, eller på uppdrag av det offentliga och omfattar inte data som har ursprung hos privata aktörer. Nationella grunddata har ett tydligt ägarskap och nyttjanderätten är säkerställd.

2.1.2 Nationella grunddata används av flera konsumenter

Om information ska föras in som nationella grunddata ska det finnas behov av användning hos minst tre konsumenter utöver informationsägaren. Information som hanteras eller förekommer hos en aktör och som används bara av den aktören uppfyller inte kriterierna för nationella grunddata.

2.1.3 Nationella grunddata är viktiga i samhället

Nationella grunddata ska skapa samhällsnytta genom att offentlig förvaltning delar dem med konsumenter.

---

⁷ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

⁸ Arkivlag (1990:782).

⁹ Säkerhetsskyddslag (2018:585).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

2.1.4 Nationella grunddata följer ramverket

Ramverket ska följas för att uppgifter ska kunna beaktas som nationella grunddata. Inom de olika grunddatadomänerna kan det förekomma kompletterande styrning som grunddataproducenterna ska förhålla sig till. Styrningen ska inte bryta mot ramverket.

2.2 Principer och riktlinjer för nationella grunddata

Principerna ger inriktning, håller över tid och är oberoende av hur nationella grunddata produceras eller konsumeras. Principerna utgörs av rubrikerna och ingressen nedan.

Principerna för nationella grunddata utgår från det europeiska interoperabilitetsramverket (EIF)¹¹, svenskt ramverk för digital samverkan¹² samt nationella principer för att tillgängliggöra information¹³.

Riktlinjerna fungerar som styrande uppmaningar som ger vägledning i arbetet med att detaljera principerna.

Nationella grunddata är en gemensam resurs och dess hantering ska ske ur ett livscykelperspektiv. Det innebär att det redan från det att data skapas behöver finnas en plan för hur data värderas, hanteras, bevaras, hålls säkert, tillgängliggörs, uppdateras, avvecklas och har en tydlig förvaltning. När det gäller att beskriva nationella grunddata kan informationsmodeller skapas på flera nivåer. Informationsmodellerna kan också behöva kompletteras med begreppsmodeller för att öka förståelsen för deras innehåll.

Det övergripande målet är att se till att nationella grunddata över tid bedöms som användbara, tillförlitliga och fullständiga samt att de hanteras säkert.

2.2.1 Nationella grunddata ska ge samhällsnytta

Nationella grunddata ska efterfrågas av minst tre konsumenter och ska ge en samhällsnytta i fler processer än inom den egna verksamheten.

---

¹¹ https://ec.europa.eu/isa2/eif_en

¹² <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/svenskt-ramverk-for-digital-samverkan>

¹³ <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/oppna-och-delade-data/offentliga-aktorer/nationella-principer/>

Riktlinjer

Samverkan bör ske så tidigt som möjligt i utvecklingsarbetet med syfte att nationella grunddata hanteras enligt de gällande principerna och att de nödvändiga förutsättningarna skapas att dessa data kan tillhandahållas ändamålsenligt, effektivt och säkert till konsumenterna.¹⁴

Syftet med att uppgifter ska distribueras i form av nationella grunddata är att åstadkomma samhällsnytta. Genom den samverkan som ska ske mellan grunddataaktörerna stärker alla parter sin förmåga att se och agera utifrån ett helhetsperspektiv och skapa större samlad samhällsnytta och säkerhet kring hanteringen av nationella grunddata. Det är viktigt att säkerställa att man, enskilt och i samverkan med andra, gör rätt saker och på rätt sätt.

2.2.2 Nationella grunddata ska kunna nyttjas effektivt och enkelt Tillgång till och effektivt utbyte av information är en grundförutsättning för digitalisering. För att öka rörligheten av information och data ska data enkelt kunna överföras och återanvändas mellan producenter, konsumenter och tekniska system.

Riktlinjer

Offentliga förvaltningar måste vara beredda att dela med sig av det man tagit fram, som koncept, ramar, specifikationer, verktyg och komponenter för interoperabilitet.

Återanvändning av information är en kritisk faktor för ökad digitalisering och effektivisering av samhällsprocesser och offentlig förvaltning i syfte att förenkla och förbättra för individer och företag. Samtidigt måste integritet och säkerhet beaktas noga.

Behov av nationella grunddata omfattar till exempel

---

¹⁴ https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/svenskt-ramverk-for-digital-samverkan/grundlaggande-principer-for-digital-samverkan#1_samverka_som_forstahandsval

- att konsumenter ges tillgång till nationella grunddata med känd åtkomlighet, kvalitet och aktualitet,
- att konsumenter får säkrad tillgång till enhetliga nationella grunddata samt
- att tillgång till nationella grunddata skapar en potential för effektivisering och kostnadsbesparing samt bättre kontroll och styrning.

Andra initiativ i samma riktning kan användas som stöd för att nå önskat resultat och öka återanvändning. Exempel är arbete med att utveckla vidareutnyttjande av uppgifter, öppna data och EU-kommissionens arbete med särskilda värdefulla datamängder.

Inom ramen för EU:s interoperabilitetsarbete innebär vidareutnyttjande även att offentliga aktörer ska dra nytta av andra organisationers erfarenheter - genom att se vad som finns tillgängligt, och bedöma hur användbart eller relevant det är för det aktuella problemet.

2.2.3 Nationella grunddata ska stödja "en uppgift en gång"
Så långt det är möjligt ska nationella grunddata hämtas från primär källa eller datavärd och dubbelinhämtning bör undvikas. Det innebär att principen om en uppgift en gång¹⁵ kan uppfyllas.

Riktlinjer

För att underlätta för konsumenten att få tillgång till kvalitetssäkrad och aktuell information ska nationella grunddata ha en primär källa. En primär källa innebär den av informationsägarna som utgör föredragen källa när andra ska utnyttja just denna information.

Aspekter som var uppgifter registreras eller ändras av uppgiftslämnare ska också beaktas när grunddatadomänansvarig bestämmer och kommunicerar val av primär källa. Grunddatadomänansvarig har det slutliga ansvaret för att nationella grunddata kan hämtas hos primär källa enligt fastställda krav.

---

¹⁵ Så långt det är möjligt, enligt gällande lagstiftning, bör användarna kunna tillhandahålla data endast en gång, och förvaltningar ska kunna hämta och dela denna data för att tjäna användaren, i enlighet med dataskyddsreglerna, se också EIF

En primär källa från vilken nationella grunddata kan hämtas innebär i förlängningen att uppgiftslämnarbördan minskar för företag och privatpersoner. Detta eftersom konsumenten som hämtar får tillgång till begripliga och aktuella data med beskriven kvalitet utan att behöva fråga sina kunder vid upprepade tillfällen.

2.2.4 Nationella grunddata ska följa fastställda krav

Nationella grunddata ska tillgängliggöras, behandlas och beskrivas på ett gemensamt sätt, i enlighet med de krav som formuleras i detta ramverk. Ytterligare behov och krav kan behöva mötas inom ramen för de olika domänerna.

Riktlinjer

Domänspecifika krav ska fastslås och publiceras av grunddatadomänansvarig, efter samråd med infrastrukturansvarig.

Beskrivningar av kvaliteten hos nationella grunddata förenklar tillhandahållande och användning.

Ett av de främsta syftena med nationella grunddata är att ge möjlighet till interoperabilitet och analys av data från olika källor. Kvalitetsinformation kopplade till data behövs för att avgöra vilka kombinationer och analyser som kan göras samt vilken datakvalitet resultaten förväntas få. Behovet av att data beskrivs så fullständigt som möjligt förstärks också av att framtida användare och tillämpningar inte är kända i dag.

Kvalitetsinformationen möjliggör också för användare av nationella grunddata att utvärdera nationella grunddatas lämplighet när det gäller olika tillämpningar.

För att kunna förenkla utvärderingen av nationella grunddata är det viktigt att resultaten i kvalitetsredovisningen uttrycks enligt standard eller överenskommelser så att de går att jämföra. Det måste även finnas en gemensam förståelse för de datakvalitetsmått som används.

Kvalitetsredovisningen kan göras på detaljnivå eller på mer övergripande nivå. Den kan lagras i datamängden eller separat.

Exempel på standard som används inom geodata är ISO 19157. Den innehåller kvalitetsteman som fullständighet, logisk konsistens, lägesnoggrannhet, tematisk noggrannhet, temporal kvalitet samt användbarhet.

2.2.5 Nationella grunddata ska vara interoperabla

Nationella grunddata ska finnas i digital form, tillgängliga i ett format som är maskinläsbart. Nationella grunddata ska också vara beskrivna, sökbara och interoperabla.

Riktlinjer

Offentliga aktörer bör hantera sina nationella grunddata i gemensamma semantiska och syntaktiska format för att underlätta offentliggörande på portaler och vid sammanställning, utbyte och vidareutnyttjande, till exempel genom att säkerställa användningen av gemensamma beskrivningar av den information som utbyts.

Nationella grunddata ska i förlängningen kunna utbytas mellan medlemsländerna i EU. Grunddatadomänansvariga och informationsägare ska därför säkerställa att man kan leva upp till de krav som ställs och att enskilda nationella grunddata eller ackumulerade och aggregerade mängder nationella grunddata inom EU inte innebär ohanterliga risker för Sveriges säkerhet, dataskydd eller informationssäkerhet i övrigt.

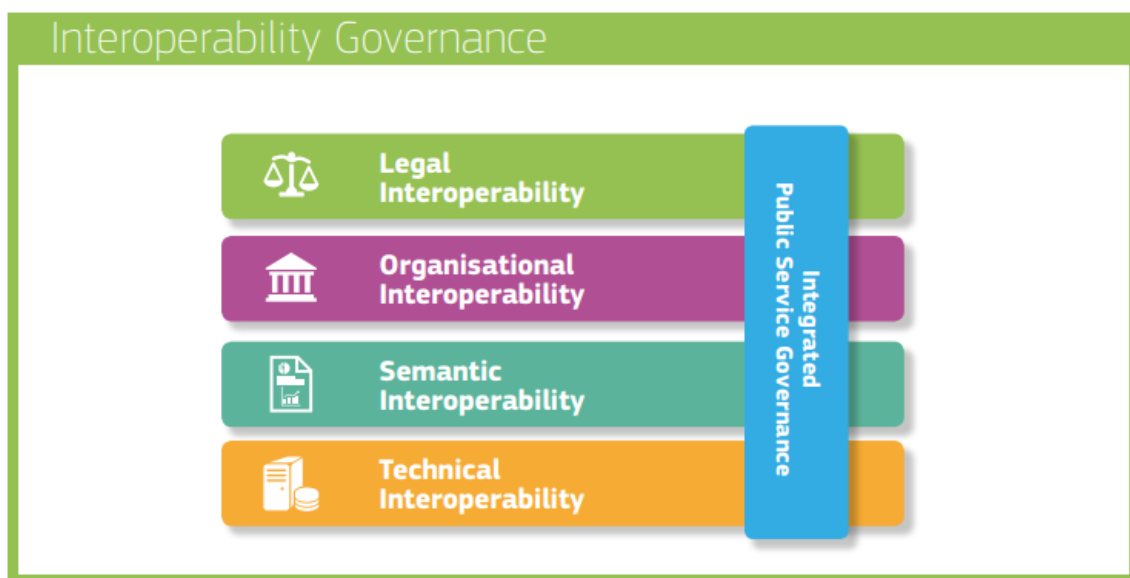
Interoperabilitet är nödvändig för ett effektivt informationsutbyte både nationellt och internationellt. Med interoperabilitet minskas risken för fragmentisering av digitala tjänster.

Inom EU finns principen ”Interoperability by default”, och i Tallinndeklarationen framgår att inriktningen inom detta område för perioden 2018–2022 är ”work on national interoperability frameworks based on the European Interoperability Framework (EIF), while respecting also the relevant national standards, and adhere to EIF for cross-border digital public services”.¹⁶

---

¹⁶ Tallinn Declaration on eGovernment

Interoperabilitet påverkar flera aspekter av tillhandahållandet av digitala tjänster¹⁷:

Figur 2 De fyra perspektiven på interoperabilitet från EIF, legal, organisatorisk, semantisk och teknisk (LOST).

Legal interoperabilitet – innebär till exempel att se till att lagstiftningen inte skapar omotiverade hinder för vidareutnyttjandet av uppgifter inom olika politikområden, samt vid behov föreslå nya författningar för att underlätta informationsutbyte.

Organisatorisk interoperabilitet – innebär till exempel att förtydliga ansvar och förväntningar mellan aktörer, ta hand om användares behov, skapa gemensamma processer samt begära formella överenskommelser om villkoren för samverkan och informationsutbyte mellan aktörer. Formella överenskommelser om nationella grunddata rör exempelvis skyddsnivåer och krav på säkerhetsåtgärder vid utbyte.

Semantisk interoperabilitet - innebär att uppgifternas och informationens exakta format och betydelse bevaras och förstås genom hela utbytet mellan parterna, med andra ord att "det som skickas är det som förstås". En utgångspunkt för att förbättra den semantiska interoperabiliteten är att organisationer ser data och information som en värdefull offentlig tillgång, genom att till exempel ta fram en

---

¹⁷ European Interoperability Framework

strategi för informationshantering som utarbetas och samordnas på högsta möjliga nivå för att undvika fragmentering och fastställa prioriteringar.

I EIF har den semantiska interoperabiliteten både semantiska och syntaktiska aspekter:

- Den semantiska aspekten avser betydelse av data och förhållandet mellan dem. Det inbegriper att man tar fram vokabulärer och scheman för att beskriva datautbyten, och ser till att alla kommunicerande parter förstår data på samma sätt.
- Den syntaktiska aspekten handlar om att beskriva den utbytta informationens exakta format i form av grammatik och format.

Teknisk interoperabilitet - täcker de applikationer och infrastrukturer som sammanlänkar system och tjänster. Aspekter av teknisk interoperabilitet inkluderar gränssnittsspecifikationer, tjänster för sammankoppling och dataintegrering, datapresentation och -utbyte och säkra kommunikationsprotokoll.

Standardisering

Standarder och specifikationer är grundläggande för interoperabilitet. Offentliga aktörer bör därför införa processer för att välja relevanta standarder och specifikationer, utvärdera dem, övervaka genomförandet, kontrollera efterlevnaden och testa interoperabiliteten. Man bör också använda en strukturerad, öppen, objektiv och gemensam metod för att bedöma och välja standarder och specifikationer, samt beakta relevanta EU-rekommendationer och sträva efter konsekvens¹⁸, samt dokumentera standarder och specifikationer, i öppna kataloger med en standardiserad beskrivning.

2.2.6 Nationella grunddata ska beskrivas

På Sveriges dataportal ska information om och beskrivningar av nationella grunddata och relaterade tjänster (i form av till exempel

---

¹⁸ European Interoperability Framework, avsnitt 3.1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0134&from=EN>

metadata, definitioner, modeller och specifikationer) tillgängliggörs för konsumenterna.

Riktlinjer

Ansvariga för grunddatadomänerna ska ha en väl underbyggd uppfattning om sina konsumenters behov, använda gemensamma beskrivningssätt (som även finns i bilaga informationsarkitektur samt domänspecifika ramverk) samt upprätthålla en aktuell och rättvisande översikt över sina nationella grunddata, som publiceras på Sveriges dataportal. Grunddatadomänansvariga ska ansvara för att grunddatadomänens nationella grunddata beskrivs på ett strukturerat, standardiserat och samordnat sätt, och publicera beskrivningar öppet.

Grunddataproducenter ska beskriva kvalitet, korrekthet, fullständighet och aktualitet på de nationella grunddata som tillgängliggörs.

För att kunna möta de behov som finns hos konsumenterna av nationella grunddata behöver det finnas en samlad bild över de nationella grunddata som ingår i ramverket. Denna samlade bild är en gemensam övergripande informationsmodell, vars syfte är att

- visa vilka nationella grunddata vi har i Sverige, samt hur de relaterar till varandra och inom vilken grunddatadomän de finns,
- förenkla för konsumenterna att hitta den information de vill nyttja,
- tydliggöra för aktörer vilken grunddataproducent som har ansvar för vilken information.

I samband med införandet av nationella grunddata ska strukturerad information om nationella grunddata finnas tillgänglig via Sveriges dataportal samt andra portaler som är relevanta för olika domäner, till exempel Geodataportalen och taxonomier.se. Där ska bland annat följande publiceras enligt överenskommen standard och notation:

- Aktuella informationsutbytesmodeller i flera versioner utifrån behov. Detta för att informationen ska förbli tillgänglig för de tjänster som inte uppdateras i samma takt som informationsutbytesmodellen. Versionshantering sker enligt de avtal som gäller för respektive grunddatadomän.

- Specifikationer av datamängder med hänvisning till tjänstebeskrivningar.

För att information om nationella grunddata ska kunna publiceras på Sveriges dataportal krävs ett medgivande om publicering av grunddataproducenten. Beslutsunderlag inför publicering ska innehålla en riskbedömning och informationsklassning och bör även innehålla dokumentation om informationen avser gallringsbara handlingar eller bevarandehandlingar och hur den ska hanteras avseende till exempel lagring, bevarande, gallring, överföring och överlämnande.

För att konsumenter ska kunna hitta och använda information måste de veta vilken information som finns tillgänglig, hur den kan och får användas och var den finns tillgänglig.

2.2.7 Nationella grunddata ska behandlas på ett säkert sätt
För att behandlingen av nationella grunddata ska ha en tillräcklig och likvärdig säkerhet under sin livscykel ska alla aktörer som behandlar nationella grunddata, det vill säga grunddatadomänansvariga, grunddataproducenter samt konsumenter, på en ändamålsenlig nivå bedriva ett riskbaserat och systematiskt informationssäkerhetsarbete och upprätthålla en tillräcklig nivå av informationssäkerhet.

Riktlinjer

Användande och vidareutnyttjande av nationella grunddata inom och utanför offentlig förvaltning förutsätter att grunddatadomänansvariga och andra aktörer som behandlar informationen har ett riskbaserat och systematiskt arbete med informationssäkerhet. Skydd för informationen, integritet och robusthet i försörjningen av nationella grunddata är centralt.

Säkerhetskrav ställs på övergripande nivå via Enas beslutade policy för informationssäkerhet, vilken grunddatadomänansvariga ska följa, likväl som övriga fastställda styrdokument i Ena. Vidare ska grunddatadomänansvariga ställa ändamålsenliga krav på hanteringen av nationella grunddatamängder utifrån resultatet av informationsklassning och riskbedömning hos de grunddataproducenter som omfattas av domänen.

Informationssäkerhetsarbetet inom grunddatadomänen ska omhänderta följande:

- Kartlägga, identifiera och kommunicera legala krav samt den egna verksamhetens och externa parter behov och uttryckta förväntningar avseende informationssäkerhet. Målet är att grunddataproducenter och informationsägare ska kunna skydda de uppgifter som tillgängliggörs som nationella grunddata utifrån hur de har klassats, vilka legala krav som gäller för informationsbehandlingen och utifrån de krav på säkerhetsåtgärder som framförts samt motiveringen till dessa.
- Implementera de krav som finns i Enas styrning kring informationssäkerhet, dataskydd och säkerhetsskydd på övergripande och konkret nivå i grunddatadomänens systematiska arbete.
- Tillhandahålla nödvändiga krav på säkerhetsåtgärder för kommuner, regioner och privata utförare som motsvarar kraven i Enas styrning kring informationssäkerhet, dataskydd och säkerhetsskydd och informera om hur uppföljning av ställda krav görs av informationsägaren.
- Säkerställa att Enas styrning kring informationssäkerhet, dataskydd och säkerhetsskydd vid behandling av nationella grunddata ligger till grund för kravformulering i överenskommelser och avtal som reglerar utbytet av nationella grunddata, särskilt med organisationer som inte är statliga myndigheter.
- Säkerställa att grunddatadomänansvariga samt informationsägare och grunddataproducenter som omfattas av grunddatadomänerna kan ställa krav på samverkan mellan de parter vars information ingår i domänen. Samverkan ska i sin tur kunna ombesörja genomförandet av informationsklassning och riskanalys för ackumulering och aggregering av grunddata samt identifierade sårbarheter och nya hot från en förändrad omvärld, befintliga och nya ekonomiska värden som knyts till enskilda typer av nationella grunddata inom domänen, teknisk utveckling och nya former för vidareutnyttjande.
- Systematiskt följa upp att styrningen för säkerhetsarbetet efterföljs av alla berörda organisationer samt identifiering och hantering av behov av utveckling av detta ramverks innehåll och del i den övergripande styrningen av Ena.
- Särskilt beakta risker med aggregerade/sammanställda data som underlag för beslut och ändamålsenliga säkerhetsåtgärder. Ett skyddsvärde kan förändras när data aggregeras och/eller sammanställs.

3 Grunddatadomän

Med grunddatadomän avses grunddata som hör ihop, inom ett område t.ex. person, företag samt fastighetsinformation och geografisk information. Grunddatadomänansvarig är myndighet med samordningsansvar för hantering av grunddata inom grunddatadomän.

3.1 Syfte med grunddatadomän

Syftet med grunddatadomänen är att genom erforderliga mandat möjliggöra en relevant samverkan, utveckling, tillgängliggörande och tillhandahållande av nationella grunddata. Målet för arbetet i en grunddatadomän är att nyttskapande nationella grunddata ska tillgängliggöras och tillhandahållas på efterfrågat sätt.

Samverkan inom en grunddatadomän kompletterar andra arbetssätt och samverkansformer i syfte att:

- skapa förutsättningar för en säker och effektiv tillgång till nationella grunddata,
- möta regeringens satsningar på digitalisering genom gemensam hantering av nationella grunddata,
- ge organisatoriska förutsättningar att kunna fortsätta arbetet med ramverket och grunddatadomäner.

3.2 Arbetssätt

En grunddatadomänansvarig ska:

- ansvara för utveckling och förvaltning av tilldelad grunddatadomän,
- förhålla sig till den övergripande styrningen inom Ena men även utöva styrning inom sin grunddatadomän,
- samverka med kompetensområden, andra grunddatadomäner och övriga relevanta aktörer, enligt framtagen styrmodell.

3.3 Samverkan

Grunddatadomäner ska samverka med varandra för att uppnå största möjliga samhällsnytta och säkerhet. Samverkan sker i operativt samordningsforum grunddata.

Om det i grunddatadomän A uppstår behov av nationella grunddata från grunddatadomän B så ska grunddatadomän A förhålla sig till de modeller som är framtagna i grunddatadomän B.

För att ett tillgängliggörande av nationella grunddata ska fungera så behöver grunddataproducenterna inom samma grunddatadomän aktivt samarbeta med grunddatadomänansvarig, gemensamt hantera och nå överenskommelser. De ska ta hänsyn till behov hos de konsumenterna som behöver tillgång till deras nationella grunddata.

Överenskommelser och avtal kan till exempel handla om:

- villkor för informationsutbyte,
- att tillämpa gemensam samordning och styrning på övergripande nivå,
- att säkerställa användningen av gemensamma beskrivningar och definitioner av de uppgifter som utbyts, till exempel genom kodverk, ordlistor och unika identiteter,
- gemensamma sätt att beskriva och tillgängliggöra beskrivningar av grunddatamängder,
- informationsklassning, skyddsnivåer och säkerhetsåtgärder, inklusive servicenivåavtal, för hantering av nationella grunddata.
- domänspecifika roller, till exempel modell- och specifikationsansvarig inom grunddatadomän fastighets- och geografisk information¹⁹.

Det kan finnas ansvarsöverlapp vad gäller specifika grunddata eller informationsområden mellan grunddatadomäner. När överlapp identifieras är det viktigt att berörda informationsägare samarbetar, identifierar risker och tydliggör hur eventuella överlappande ansvar och mandat ska fördelas, samt beslutar hur risker ska hanteras. Detta gäller även vid ansvarsgap.

Grunddatadomänansvarig ansvarar för identifiering och koordinering av hanterandet av övergripande risker kopplade till användning, värden kopplade till – samt aggregering och ackumulering av – domänens grunddata. Ansvaret omfattar samordning och stöttning i grunddataproducenters klassning och

---

¹⁹ Grunddatadomän Fastighets- och geografisk information. <https://www.lantmateriet.se/sv/smartare-samhallsbyggnadsprocess/om-projektet/grunddatadoman-fastighets--och-geografisk-information-geodata/>

samordning av identifieringen av nödvändiga säkerhetsåtgärder för domänens grunddata.

Grunddataproducenten tillhandahåller nationella grunddata inom en eller flera grunddatadomäner. Grunddatadomänansvarig kan inte ställa legala krav på en grunddataproducent. Men förväntat ansvar är följande:

delta i utveckling och förvaltning grunddatadomänen

samverka med relevanta aktörer inom, och utanför, grunddatadomänen

att styrdokument inom infrastrukturen efterlevs

att följa upp status för pågående arbete och rapportera till grunddatadomänansvarig

att tillgängliggöra och tillhandahålla grunddatadomänens nationella grunddata, där det är rättsligt möjligt

att kommunicera, informera och ge support i frågor gällande grunddatadomänen

att främja nyttjandet av användningen av nationella grunddata

- 4 Bilaga 1
Informationsarkitektur
- 5 Bilaga 2 Processer
- 6 Bilaga 3 Överenskommelse
om arbetsformer inom Ena
- 7 Bilaga 4 Begreppsmodell
ramverk för nationella
grunddata